

Huvudman

Helleborusskolan Österåker AB

Beslut

Datum 2025-06-10

Dnr SI 2025:2792

Sida 1 (8)

Ärendet

Tillsyn av resursskolan Helleborusskolan Österåker belägen i Österåkers kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Helleborusskolan Österåker AB att **senast den 8 september 2025** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brist rörande beslut om placering i särskild undervisningsgrupp. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen. Om Helleborusskolan Österåker AB inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Helleborusskolan Österåker AB ska vidta följande åtgärder

- För de elever som har beslut om placering i särskild undervisningsgrupp ska huvudmannen så snart som möjligt underrätta elevens vårdnadshavare om möjligheten att överklaga beslutet. Om elevens vårdnadshavare begär det så ska informationen om möjligheten att överklaga beslutet ske skriftligt. (3 kap. 11 § skollagen och 33 § förvaltningslagen [2017:900])

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling samt frånvaroutredningar.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2025:2792) i redovisningen.

Om ärendet

Skolinspektionen har våren 2025 inlett en tillsyn av resursskolan Helleborusskolan Österåker belägen i Österåkers kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Helleborusskolan Österåker följer gällande bestämmelser om särskilt stöd, trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling samt frånvaroutredningar.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer mellan den 1 och 9 april 2025. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat beslut om åtgärdsprogram och beslut om anpassad studiegång, skolans plan mot kränkande behandling för läsåret 2024/2025 och frånvaroutredningar. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av inskickad information framgår det att eftersom Helleborusskolan Österåker är en resursskola tar skolan endast emot elever där det redan är utrett och fastställt att eleven är i behov av särskilt stöd. Pedagogiska utredningar som görs på skolan görs i nära samverkan mellan undervisande personal, specialpedagog och elevhälsa. Flera av skolans elever är placerade i särskild undervisningsgrupp och har anpassad studiegång. Den särskilda undervisningsgruppen på skolan är främst utformad för elever med långvarig och problematisk frånvaro.

Skolinspektionen har tagit del av ett antal beslut om åtgärdsprogram och ett antal beslut om anpassad studiegång. Rektor uppger i skriftlig informationsinhämtning att elevernas vårdnadshavare får del av

åtgärdsprogrammen och besluten om anpassad studiegång. Rektor uppger vidare att information om hur dessa beslut kan överklagas numera lämnas i en bilaga till åtgärdsprogrammet och att alla vårdnadshavare nu har fått bilagan. Rektor uppger vidare att det finns beslut om placering i särskild undervisningsgrupp för de elever som går i skolans särskilda undervisningsgrupp och att vårdnadshavarna får del av besluten om placering i särskild undervisningsgrupp. Rektor uppger att information om hur dessa beslut kan överklagas hittills inte lämnats till vårdnadshavarna. Rektor uppger att detta kommer att förändras inför läsåret 2025/2026 då en särskild beslutsblankett för besluten, inklusive information om överklagande, kommer att implementeras.

Personal i elevhälsan uppger i intervju att allt stöd som en elev får utvärderas var sjätte vecka. I dokumentation avseende den särskilda undervisningsgruppen anges att upplägg och undervisningsstruktur ses över var sjätte vecka och att det då sker analys av hur upplägget fungerar och om justeringar krävs. Vidare anges i dokumentationen att uppföljningen omfattar tider, ämnen, arbetssätt och elevens mående.

Rättslig reglering

Av 3 kap. 7 § skollagen framgår att om det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 § skollagen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation.

Samråd ska ske med elevhälsan vid sådan utredning, om det inte är uppenbart obehövligt.

Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd.

Vid skolenheter där utbildningen är begränsad till att avse elever som är i behov av särskilt stöd (resursskolor) gäller i stället för första-tredje styckena att varje elev vid resursskolan ska ges särskilt stöd.

Enligt 3 kap. 9 § skollagen ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Rektorn får inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp eller enskilt enligt 11 § eller i form av anpassad studiegång enligt 12 §.

Av 3 kap. 10 § skollagen framgår att det särskilda stödet ska ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas.

I 3 kap. 11 § skollagen anges att om det finns särskilda skäl, får ett beslut enligt 9 § för en elev i grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan eller sameskolan innebära att särskilt stöd ska ges enskilt eller i en annan undervisningsgrupp (särskild undervisningsgrupp) än den som eleven normalt hör till.

Av 3 kap. 12 § skollagen framgår att om det särskilda stödet för en elev i grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan eller sameskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får ett beslut enligt 7 § innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång). I grundskolan, specialskolan och sameskolan ska den anpassade studiegången utformas så att eleven så långt som möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program.

Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen.

Enligt 28 kap. 16 § skollagen får beslut om åtgärdsprogram, beslut om placering i särskild undervisningsgrupp och beslut om anpassad studiegång överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd.

I ärenden som avser myndighetsutövning mot någon enskild enligt skollagen hos en enskild huvudman tillämpas bland annat följande bestämmelser i förvaltningslagen: 31 § om dokumentation om beslut, 32 § om motivering av beslut och 33 och 34 §§ om underrättelse om innehållet i beslut och hur ett överklagande av beslutet går till. (29 kap. 10 § skollagen)

En myndighet som meddelar ett beslut i ett ärende ska så snart som möjligt underrätta den som är part om det fullständiga innehållet i beslutet, om det inte är uppenbart obehövt. Om parten får överklaga beslutet ska han eller hon även underrättas om hur det går till. En underrättelse om hur man överklagar ska innehålla information om vilka krav som ställs på överklagandets form och innehåll och vad som gäller i fråga om ingivande och överklagandetid. Myndigheten bestämmer hur underrättelsen ska ske. En underrättelse ska dock alltid vara skriftlig om en part begär det. Underrättelse får ske genom delgivning. (33 § förvaltningslagen)

Skolinspektionens bedömning

Det framgår i utredningen inte annat än att alla elever på skolan har åtgärdsprogram och att elevhälsan är delaktig i utredningarna om särskilt

stöd. Vidare framkommer inte annat än att eleverna får det särskilda stöd som de behöver och som också finns beskrivet i deras åtgärdsprogram. Det framgår vidare att stödet följs upp och utvärderas regelbundet. Vårdnadshavare får även ta del av beslut om åtgärdsprogram och beslut om anpassad studiegång samt informeras om hur dessa beslut kan överklagas. Elevernas vårdnadshavare har dock inte fått information om hur beslut om placering i särskild undervisningsgrupp kan överklagas, vilket är en brist.

Områden utan konstaterade brister

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärare uppger att de arbetar med lektionsstrukturen och planerar och tydliggör vad eleverna ska göra. Resurspersonal och personal i elevhälsan uppger att de arbetar mycket med att bygga relationer till eleverna. I skriftlig informationsinhämtning uppger rektor bland annat att personal får utbildning i relationellt arbete och lågaffektivt bemötande och att skolan har strukturerade rastaktiviteter och att värdegrundsarbete bedrivs vid arbetslagsmöten och veckovis i klassen.

Vid intervju med elever framgår att det finns ett antal elever som stör på lektioner. Lärare uppger i intervju att eleverna har svårt att påverka sitt beteende utifrån de funktionsnedsättningar de har och att lärare har samtal med biträdande rektor om hur det fungerar för dessa elever och att lärarna arbetar med olika strategier för att hjälpa dessa elever. Det har varit omfattande insatser och rektor har även talat med elevernas vårdnadshavare, uppger lärare. Personal i elevhälsan uppger i intervju att elevhälsoteamet ofta tar upp elever som stör på möte och utvärderar vad som fungerar bra och vad som fungerar mindre bra för eleverna och vad de kan göra i klassrummet för att det ska bli bättre. Rektor uppger i intervju att för eleverna på skolan hänger allt ihop och att problematiken med att en elev stör ofta är sammankopplad med andra aspekter. Rektor uppger att de samtalar med elev och vårdnadshavare och att de även kopplar in elevhälsan och skolans kurator. Det fungerar inte så bra för skolans elever med disciplinära åtgärder, uppger rektor. Disciplinär åtgärd kan leda till att elevernas beteende triggas eller elevernas ångest ökar. Det handlar mer om att skolan frågar eleven som stör "Vad kan vi göra för dig?", uppger rektor.

Elever uppger i intervju att kränkningar ibland sker bland elever, främst verbalt i form av kommentarer. Eleverna uppger att de kan vända sig till lärare, resurspersonal och kurator om det sker kränkningar. Eleverna uppger att de pratar om kränkande behandling i skolan och att det finns

ordningsregler. Elever ger exempel på när kränkningar minskat genom åtgärder som skolan vidtagit.

Lärare bekräftar i intervju att det förekommer kränkningar bland elever. Lärarna uppger att de anmäler kränkningar och att alla kränkningsanmälningar utreds. Rektor och personal i elevhälsan uppger i intervjuer att huvudmannen alltid får kännedom om kränkningar.

Skolinspektionen har tagit del av kränkingsanmälningar där det framgår att utredning skett och åtgärder vidtagits.

Rättslig reglering

Av 5 kap. 3 § skollagen framgår att alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen. Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero.

Enligt 1 kap. 5 skollagen ska var och en som verkar inom utbildningen aktivt motverka alla former av kränkande behandling.

Av 6 kap. 10 § skollagen framgår att en lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Helleborusskolan Österåker AB brutit mot bestämmelserna när det gäller trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Frånvaroutredningar

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av utredningen framgår att skolan har många elever med upprepad eller längre frånvaro från skolan. Flertalet av dessa elever har placering i skolans särskilda undervisningsgrupp, kallad NFG (Närvarofrämjande gruppen).

I intervju med personal i elevhälsan uppger personalen att varje fredag träffas kurator och rektor för att diskutera kränkande behandling och elevers frånvaro. Alla elever som har över 20 procent frånvaro diskuteras och fångas upp. Anledningen till frånvaro och vad som kan göras för att eleven ska kunna återgå analyseras. Om en elev diskuteras under ett fredagsmöte så startar frånvaroutredningen direkt därefter. En frånvaroutredning kan ta två till fyra veckor. De har tre olika blanketter/enkäter för att eleverna ska ha olika alternativ att fylla i och kunna medverka på olika sätt, uppger personalen i elevhälsan.

Resurspersonalen uppger i intervju att de är inblandade i frånvaroutredningarna. Frånvaroutredning inleds när en elev har minst 20 procent frånvaro de sex senaste veckorna. Vid frånvaroutredning fyller de i ett formulär tillsammans med eleven. Formuläret fylls sedan också i hemma hos eleven, uppger resurspersonalen.

Rektor uppger i intervju att det kan gå högst en till två veckor från det att utredning om frånvaro inletts till att elevens hemkommun får kännedom om det. Huvudmannen får direkt reda på att frånvaroutredning inletts, uppger rektor.

Skolinspektionen har tagit del av ett antal frånvaroutredningar. Av dessa framgår att skolan kartlagt elevens skolsituation, att elev och elevs vårdnadshavares perspektiv på elevens situation inhämtats och att elevhälsan varit delaktig i frånvaroutredningen. Vidare framgår det att skolan tagit ställning till orsaker till elevens frånvaro och vilka åtgärder som skolan ska vidta med anledning av frånvaron.

Rättslig reglering

Av 7 kap. 19 a § skollagen framgår att om en elev har upprepade eller längre frånvaro ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövligt.

Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 17 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. När en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen.

Enligt 7 kap. 21 § skollagen ska hemkommunen se till att skolpliktiga barn som inte går i dess grundskola på något annat sätt får föreskriven utbildning. Hemkommunen ska i frågor som rör skolpliktiga elever som avses i 19 a § vid behov samordna insatser med samhällsorgan, organisationer eller andra som berörs.

Enligt 7 kap. 22 § skollagen ska huvudmannen se till att eleverna i huvudmannens förskoleklass och grundskola fullgör sin skolgång. När en

skolpliktig elev börjar eller slutar vid en skolenhet med en annan huvudman än hemkommunen eller det hos en sådan huvudman har inletts en utredning om elevens frånvaro enligt 7 kap. 19 a §, ska huvudmannen snarast lämna uppgift om detta till hemkommunen.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet är fattat av utredare Johanna Olsson.

Utredare Gunilla Granstedt har varit föredragande i ärendet.